

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. secunda difficultas enodatur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

his, ex principio vero deducitur falsa conclusio, huius falsitas non redundat in ipsum principium, nec illud reddit falsum, sed in argumentum, qui male ipsum applicat, & ratione huius malæ applicationis ex vero falsum deducit. Unde qui habens bonam propriam efficaciter intendit dare eleemosynam, in tali intentione non peccat, etiam si illam det, postea furetur: quia furtum non sequitur per se ex tali intentione, sed ex prava voluntate & malitia peccantis, nam poterat etiam ex propriis dare eleemosynam. Qui vero non habens unde faciat eleemosynam, nisi ex alienis, eam efficaciter dare intendit, peccat; quia ex tali intentione per se, & necessarîo sequitur furtum, sive acceptio rei alienæ, sequitur illa intentio, cum per se sit ratio volendi malum, est inordinata, & per versa: Similiter qui vendit agnum sacerdoti idolorum, non peccat, etiam si faciat illum idolis immolaturum, quia talis immolatio non per se sequitur ex agni venditione, sed ex prava sacerdotis voluntate: poterat enim illo agno uti ad faciendam convivium amico. Si autem illi vendat vestes cultui idolorum deputatas, procul dabit peccat, quia cum non possint tales vestes ad alios usus deservire, cultus idolorum per se sequitur ex tali venditione.

C Confirmatur: Quando malum medium per accidens conjungitur fini honesto, non est ejus circumstantia; quia nec est effectus per se ex illo sequentis, nec medium per se ad ejus executionem conducentis: Ergo tunc intentio non vitatur ex electione illius. Unde S. Thomas in hac. q. 19. art. 8. in argumento *sed contra*, & in 2. dist. 38. q. 1. art. 5. concedit dari aliquando rectam intentionem cum mala electione: quod non potest aliter contingere, quam in casu nostræ conclusionis, quando scilicet intentio non influit per se in pravam electionem, sed per accidens ex malitia operantis ei conjungitur.

D Obijcies primò contra primam partem conclusionis: Intentio secundum se est prior quam electio: Ergo non sumit malitiam ex illa, quamvis per se & necessarîo cum ea connectatur. Consequentia videtur legitima: quia prius non dependet à posteriori.

Respondetur, quod licet intentio sit prior actu electionis formaliter sumpto, ipsa tamen electio, ut virtualiter in intentione contenta, non formaliter est simul cum actu intentionis, sed etiam aliquo modo prior, quia se habet per modum circumstantiæ ex parte objecti specificantis intentionem, illudque vitantis, ut supra ostensum est.

Obijcies secundò: Intentio eleemosynæ, etiam si fiat ex furto, est in specie misericordiæ, si quidem per talem eleemosynam verè sublevatur miseria proximi, & impletur præceptum dandi illam; si inquit: Ergo talis intentio est bona, & non vitatur à prava illa electione, cum qua connectitur.

Respondetur negando Antecedens. Ad cujus probationem dicendum quod eleemosyna, quæ est virtus, non consistit in sola sublevatione miseriæ, quomodo cumque facta, sed prout decet, & sine præjudicio alterius: unde si quis cum dano alterius sublevet alienam miseriæ, vel det pauperi multa præter meritum, quo sublevet ejus pauperiæ, non facit actum misericordiæ, sed iniustitiæ, vel impudiciæ. Nec obstat quod per talem actum adimpleat præceptum eleemosynæ ex parte materialis effectus, qui est sublevatio alienæ miseriæ, quia sunt quedam

A præcepta quæ non obligant ad modum, sed solum ad substantiam actus, & sic adimplentur per actus bonos ex objecto, quamvis sint vitati ex fine, vel aliâ malâ circumstantiâ.

Obijcies tertio contra secundam partem conclusionis: Omnis pravus effectus imputatur causæ liberæ: Sed intentio, quæ durat quando postea eligitur malum mediū, est libera, & causâ talis electionis; non enim potest esse electio, nisi in virtute intentionis: Ergo iste pravus effectus malæ electionis imputatur intentioni peccante, & vitiat illam, quamvis per accidens tantum vis intentio & electio inter se connectantur.

B Respondeo primò, quod cum eligitur pravam medium post rectam intentionem, non eligitur in virtute ejus; quia cum sit bona, non movet ad malum: sed tunc formaliter vel virtualiter est alia intentio, influens in illam electionem, subindeque per se cum illa connexa, si non quantum ad specificationem, saltem quantum ad exercitium, ut explicat Joannes à S. Thoma hic dist. 11. art. 3. unde tunc hæc intentio à tali electione vitatur.

Secundò respondetur, concedendo quod homo utitur bona intentione præterita, saltem virtualiter manente, ad malam electionem: sed propterea non vitatur talis intentio, quando cum mala electione per accidens tantum connectitur, quia talis usus & applicatio non est ex vi intentionis, sed ex malitia eligentis, ut antea declaravimus: sicut si quis actum eleemosynæ ritè factum, postea ordinet ad inanem gloriam, non vitatur talis actus, quia hoc provenit ex malitia ordinantis, non ex ipsa eleemosyna.

§. II.

Secunda difficultas emodatur.

Dico secundò: Intentio boni finis non excusat malitiam prave electionis; unde ea quæ sunt intrinsicè mala, ut mendacium, furtum, homicidium, &c. ex nullo bono fine honestari possunt.

Est Contra Cassianum Collat. 17. cap. 18. ubi approbare videtur sententiam Abbatis Joseph, dicentis licitum esse mentiri propter aliquem bonum finem, ut ad tuendam vitam proximi, vel aliquod grave damnum evitandum. Unde cap. 17. sic ait: *Quando igitur grave aliquid imminet de veritatis confessione discrimen, tunc mendaciorum sunt recipienda per fugiam.* Idem sensus videtur Author operis imperfecti super Matthæum, ad illa verba cap. 7. *Non potest arbor bona malos fructus facere,* & alii quos refert Sixtus Senensis lib. 5. Biblioth. annot. 253. Quæ sententia à SS. Patribus, Theologis, & Jurisperitis damnatur tanquam erronea: Augustinus enim in libro contra mendacium, cap. 1. multis locis sacre Scripturæ mendacium nunquam posse honestari ostendit. Idem docet Gratianus in decreto 22. qu. 2. Et Alexander III. in cap. super eo de usuris, respondens Panormitano Episcopo, sic ait: *Scriptura sacra prohibet pro alterius vitâ mentiri.* Videri etiam potest S. Thomas 2. 2. qu. 110. art. 3. ubi hæc scribit: *Quod est secundum se malum ex genere, nullo modo potest esse bonum & licitum; quia ad hoc quod aliquid sit bonum, requiritur quod omnia rectè concurrant; bonum enim ex integra causa, malum verò est ex singularibus defectibus,* ut Dionysius dicit 4. cap. de Divin. nomin. *Mendacium*

dactum autem est malum ex genere; est enim actus cadens super indebitam materiam: cum enim voces naturaliter sint signa intellectuum, immaturale est & indebitum quod aliquis voce significet id quod non habet in mente: unde Philosophus dicit in 4. Ethic. quod mendacium est per se pravum & fugiendum. Quibus verbis S. Doctor conclusionem nostram & docuit, & probavit. Potestque confirmari ex eo quod communiter dicitur: Non sunt facienda mala, ut evitent bona: ex quo patet quod intentio boni finis nunquam excusat malitia pravæ electionis.

§. III.

Solvuntur objectiones,

- 15 **P**LURES tamen & difficiles contra istam conclusionem ex Scriptura & SS. Patribus fieri possunt instantiæ. Primò obijci solent verba illa Salvatoris Matth. 6. *Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit.* Ubi nomine oculi significatur intentio; nomine verò corporis, opus ex illa profectum; quia intentio se habet ad electionem, ut forma ad materiam, & anima ad corpus. Unde sensus est, quod si intentio fuerit recta, & circa finem honestum, reliquum totius operis honestatem habebit. Idem significari videtur cap. 7. verbis istis: *Non potest arbor bona malos fructus facere*: nam etiam per arborem bonam, plures ex SS. Patribus intelligunt bonam intentionem, quæ ut arbor producit fructus electionum: Ergo quamdiu homo bonam intentionem habet, non potest malam habere electionem, aut aliquid malum facere. Quare Augustinus præfat. in Psal. 31. ait: *Bonum opus intentio, intentionem fides dirigit: non valde attendas quid homo faciat, sed quid cum facit aspiciat.* Et Ambrosius lib. 1. officiorum cap. 30. dicit, *Affectus tuus nomen imponit operi tuo: quasi totum opus ex sola intentione iudicari & æstimari debeat.*
- 16 Respondeo primò, admissò nomine oculi & arboris, significari intentionem, & nomine corporis ac fructus electionem, seu quodcumque opus ex ea sequutum; & etiam concessò actum, qui ex intentione bona, quatenus tali, proficiscitur, non posse esse malum, nihil inde contra nos: quia ut conclusionem præcedenti ostendimus, intentio eo ipso quod sit causa pravæ electionis, vitiat, & efficitur prava; unde non est bona, sed mala, non ratione finis sumpti secundum se, sed ratione mediæ quo talis finis obtineri intenditur, atque adeo ratione finis reduplicativè ut consequibilis per tale medium: sicut enim secundum se malum est, velle furari, aut mentiri, ita est malum velle dare elemosynam ex furto, aut velle tueri vitam mendacio. Solutio est D. Thomæ, Abulenfis, & Cajetani, super citatum caput 6. & 7. Matthæi.
- 17 Respondeo secundò ex Augustino lib. de opere Monachorum cap. 26. & Bernardo lib. de præcepto & dispensatione cap. 17. per oculum simplicem non debere intelligi quamcumque bonam intentionem, sed eam solum quæ fide dirigitur, & charitate informatur; ex hac enim planum est non sequi per se opus malum, quia *charitas non agit perperam*, ut ait Apostolus; & de hac intentione seu affectu per charitatem informato, & per fidem regulato, debent intelligi verba Augustini, & Ambrosii, in objectionem adducta. Adde etiam pro secundo testimonio, nomine arboris, posse intelligi voluntatem, non præcisè

ut intendentem, sed ut eligentem; quia sicut non radix, sed arbor est, quæ immediatè producit fructum; ita non intentio, sed electio est, quæ immediatè procedit ad opus. Quæ expolitio est D. Thomæ in 2. dist. 40. qu. 1. art. 2. ad 1.

Obijciitur secundo: Multi actus de se mali & peccaminosi, à Scriptura & SS. Patribus ex bono fine exculantur; ergo intentio boni finis tollit malitiam pravæ electionis. Antecedens probatur tum in mendacio, tum in homicidio; nam Genes. 20. Abraham dixit de Sara uxore sua, quod esset soror ipsius; & tamen non peccavit, ut dicitur S. Augustinus lib. 12. contra Faustum cap. 3. 4. & S. Chrylостomus homil. 2. super Genesim, quia id dixit ad salvandam propriam vitam. Jacob mentitus est patri suo, dicens se esse primogenitum ejus Esau; & tamen solum ob intentionem bonam excusari potest, quia scilicet hoc dixit ad obtinendam patris benedictionem. Judith in pluribus Holoferni mentita est; & tamen videtur non peccasse, quia id fecit ad salvandum populum suum. Item obijciuntur: Ægyptiæ mentitæ sunt Pharaoni; quæ tamen non videntur peccasse, quia id faciebant ad impedienda homicidia parvulorum; unde dicitur Exodus. *Bene fecit Deus obstrictibus*: constat autem Deum non remunerare peccata. Idem probatur de homicidio; nam Exodus 2. Moyses occidit Ægyptium auctoritate propria; & ex bona intentione liberandi proximum suum, excusatur. Jodicum 16. Samson seipsum occidit cum malis Philistinæ, columnas templi concutens; & tamen non peccavit, quia ex zelo Dei id fecit, ut Philistinæ inimicos populi Dei occideret; unde ab Apostolo inter Sanctos connumeratur, ad Hebræos 11. Beata etiam Apollonia, Spiritus Sancti igne forcenosa, in rogam se projecit, ut narrat ejus historia. Scribit etiam D. Ambrosius lib. 3. de virginibus, Pelagiam Virginem præcipitem se dedisse in flumen, ne à persequente milite violaretur. Idemque laudabiliter fecisse tempore persecutionis aliquas sanctas feminas, ut in valores suæ pudicitie effugerent, refert S. Augustinus lib. 1. de civit. cap. 6. Propter quod dicit Hieronymus super cap. 1. Jonæ: *Quod non licet propria se occidere manu, absque eo ubi castitas periclitatur*: Ergo sentit quod ex bona intentione servandi castitatem purgatur malitia homicidii.

Respondeo negando Antecedens. Et ad illa quæ afferuntur pro mendacio excusando, in primis dico, Scripturam multorum mendacia referre, sed non ea approbare, aut excusare: unde quando obstrictes mentitæ sunt Pharaoni, pro illo mendacio non sunt remuneratæ à Deo, sed pro timore quem habuerunt erga Deum, propter quem infantes Hebræos voluerunt occidere, ut ait D. Thomas 2. 2. qu. 110. art. 3. ad 2. & patet ex illo Exodus 1. *Quia timeverunt obstrictus Deum, edificavit illa domos.*

Secundo dico, Abraham non fuisse mentitum, cum dixit Saram esse sororem suam: quia verè soror erat ex parte patris, quamvis non ex parte matris, ut dicitur Genes. 20. licet voluerit tacere quod esset uxor; unde Augustinus dicit in quæstionibus super Genesim, quod Abraham, dicens Saram esse suam sororem, *veritatem voluit celari, & non mendacium dici.* De Jacob etiam dicendum est, ipsum non fuisse mentitum, dicendo Patri, *Ego sum primogenitus tuus Esau*; tum quia primogenita illius de jure ei debebantur, & sic se appellabat Esau, non in perso-